

Vam pa, gospica Vanda priporočam za razburjene Vaše živce, da si jih pojdete zdraviti v Kamnik v Kneippovo zdravilišče, ki je pred nedavnim odprlo svojo sezono. Mrzli obkladki in stopicanje v potokovi strugi Vam bo ob enem hladilo prevročo kri. Ko se pomirite do kraja, smete se, ako Vam drago, zopet oglasiti, da se pomeniva bolj stvarno, nego je to bilo do sedaj mogoče.

Do tedaj pa zdravstvujte!

Danica.

Intrigant.

Spisala Nada.

Po vročem poletnem dnevu, je nastopil prijeten večer z božajočim hladom in komaj čutno morsko sapico. Po malem istrskem mestu se je tedaj začelo še le pravo življenje. Ljudje, ki so bili čez dan doma, vreli so zdaj po solnčnem zahodu na vse strani.

Bila je nedelja.

V mestno lukco je priveslal mal čoln, iz katerega so doneli veseli glasi mladih ljudi, ki so, komaj dospevši do brega, urno in lahko poskakali na suho in se prav glasno razgovarjali. Nikakor niso mogli biti edini, kam bi šli; vsak je predlagal kaj drugega; slednjič so se vendar zedinili ter krenili vsi razven enega k »zlatemu jelenu«.

»Aha, jezičnemu doktorju je vino iz Izole šlo v glavo; boli ga«; je dejal eden za odhajajočim.

»Izola ima res dobro vinsko kapljico«, je rekel drugi ne mené se za prvi ogovor.

Za nekaj časa stopili so vsi v veliko prostorno vežo na lepi razsvitljeni vrt — »Pri zlatem jelenu«.

V tem malem mestu je bil večinoma italjanski živelj, vendar je bila hrvaško-slovenska kolonija, čem dalje tem močnejša. Bili so to večinoma uradniki in pa tudi nekaj trgovcev. Imeli so svojo »Čitalnico« z besedami in s par plesi. Vsak večer so se pa tam shajali neoženjeni udje ter čitali, peli, igrali, večerjali in — obirali.

Poleg moškega, a vendar vedno vedrega doktorja je sedel na večer finančni uradnik, dajoč si mnogo toña s tem, da je zbijal šale, ki niso bile vedno najboljše. Govoril je rad o drugih, pričénši s kako

malo neznatno hvalo o dotični žrtvi, a jo po časi takó očrnil, da ni ostalo na njej ni trohice dobrega. Konec svojega govora je pa obrnil náse ter se pokazal vzvišenega.

Na njegovi strani je sedel temnogledi profesor, ki se je le tu in tam malo nasmehnil, malo govoril, a pridno praznil čaše. V pogovore se ni mešal in videlo se mu je, da kakor ga ti pogovori malo zanimajo, takó jim tudi malo veruje.

Kraj njega je sedel mož precej gostobeseden, ki je vpletal v svoje skoro vedno pesimistične govore izbrane izraze ter se skrbno ogibal vsakdanjih predmetov in navadnih besedi. Zašel pa je večerrat tako, da se ni znal izkupati iz zadrege in zadostiti vprašanjem. Tak pesimistično začeti pogovor je končal navadno prav zabavno za vso družbo vesel hrvatski duhovnik Nedeljковиć, ki je obrnil takó, da so vsi udarili v glasen smeh, da je celo temnogledi profesor nategnil ustni na smeh odobravajoč.

Samo oni, ki je pogovor pričel. Medén, ni se smejal, temveč praznil v svoji jezi kupico za kupico.

Ti so bili znamenitejši in navadnejši gostje v Čitalnici, bili so redkokedaj sami.

Pridružili so se jim domači in tuji trgovci in pred večerjo so prihajali na pivo tudi drugi že oženjeni možje.

»Pri zlatem jelenu« so seli v prijeten in skrit kotichek vsi prej opisani možje. Od tod so imeli pred očmi vso množico na vrtu, ki je prišla poslušat nov orkester.

»Tam le je Miličeva«, je dejal profesor, spustil gost oblak dima pred se, izbočil ustni ter vzdignivši glavo pokazal takó v mer, kjer je sedela temno-oblečena deklica s širokim belim klobukom na glavi. »Deva bleda, deva bleda, njega od nikoder ni!« je citiral sè smehom finančni uradnik Kosec.

»Kaj mislite, da je res kaj ljubezni pri teh dveh, ali pri njej vsaj?« je vprašal malomarno Medén.

»Kdo pa veruje še v ljubezen, dandanes?« je vprašal Kosec.

»Žal mi je za doktorja, da mu je ona vetrnjaška stvar zmešala glavo, a prepričan sem, da bo kmalu zopet dobro. Ne bi mu bil prijatelj, ko bi ne skrbel, da mu jo izbijem iz glave«, je dejal imenitno Medén, ter se nasmehnil kakor pravi Mefisto.

Miličeva družina je stanovala v lastnej jednonadstropnej hiši na vzhodnem konci mesta. Mestni inženir Milič, zmenil se ni za nič družega na svetu nego za svoja opravila in svojo rodbino. Opravila je opravljal vestno in natanjčno tako, da so mu že šteli v pedantnost. Bil je zaveden Slovenec, toda ni se mešal nikdar v oduševljene govore,

bil ni v nikakem odboru, ali ko je bilo treba seči v žep za narodno stvar, storil je to vselej rad.

Odgojo svoje edine hčere Vere prepuščal je popolnoma svoji ženi.

Vera je bila izobrazena in omikana deklica kakih dvaindvajsetih let, ki se ni zadovoljila z ono splošno površno omiko, ki se pridobiva v šolah; izobrazevala se je sama še z mnogim, raznovrstnim in izbranim čitanjem. Zнала se je vésti priljudno in prijazno, in vedno nepretirano in nepresiljeno. Imela je lastno voljo in prepričanje, katero je vsakemu naravnost povedala brez vsiljevanja, vselej mirno, premišljeno, pa venčar skoraj boječe.

Njena mati, gospá Miličeva, imela jo je čez vse rada, dasi jej je bila v nekaterih stvareh pravo nasprotje.

Pred drugimi jo je rada nazivala filozofa, ne ve se, ali za to, da pokaže hčerino vednost ali da se pošali ž njo; najbrže pa oboje skupaj.

Jutro potem, ko jo sedela na vrtu »Pri zlatem jelenu«, sedela je Vera na verandi pred svojo hišo. Sklenjeni roki je položila pred se na ograjo in zamišljeno gledala naprej bližnje, mesto obkrožujoče hribe, zavite v tanko meglo, ki je naznanjala, da bode dan prav vroč. Kraj nje na stolici bil je kupček raznih knjig, na mizi pa papir in svinčnik, ker je Vera tudi dobro risala.

Bila je ona ta čas v stanu, v katerem se ne čuti nobene potrebe, v katerem se nima posebnih želj, ne veselja, ne žalosti. Zroč v daljavo je mislila mnogo, a ne globoko; njene misli so krožile od predmeta do predmeta in slednjič so ostale pri idealu, h kateremu so se vedno in tako rade vračale.

Bila je v svetli, lahki, jutranji obleki, v kateri se je zdela mnogo mlajša.

V dve kiti spleteni gosti lasje sta ji segali čez pas.

Po peščeni stezi od hiše sem stopa drugo mlado dekle prav tiho in varno z naivnim smehom na ustnah.

Prišla je za Verin hrbet nečuvena in nevidjena ter jej zakrila z obema rokama oči. Vera se je stresla, hotela odtegniti raz oči neznan roki, vprašaje »Ti mama?« »Ha, ha« zasmee se deklica veselo in glasno, »kaj ne, da me nisi pričakovala?« Oh ti, Nada, dober dan!« je dejala Vera veselo, toda mirnejše od njene obiskovalke. »Kaj te je prineslo semkaj tako zgodaj?« je vprašala Vera.

»Kdaj pa naj pridem«, je odvrnila Nada, »pozneje je tako neznosna vročina, na večer pa imaš ti druge pohode.«

»Prav, prav«, saj me veseli; le čudno se mi je zdelo na prvi hip, saj te poznam za tako zaspanko, oprostí!«

»Sedaj pa odloži tu le, ali pa pojdiva v hišo, kakor ti drago«.

Nada pa je že prej med potjo snela rokavice ter je dela sedaj s klobukom in solnčnikom vred na klop kraj sebe.

»Kaj si delala, ali prav za prav kaj si čitala?« je vprašala Nada, gledajoč knjige.

»Nič, zdaj čisto nič, imela nisem prav nobene volje, tu sem sedela. —

»In mislila« nasmeje se Nada.

»Čakaj, prinesem ti baš nabranega, lepega sadja, ohladilo te bode«. To reksi, steče Vera v hišo, Nada pa, ki se je med tem zresnila, zre za njo.

»Kak otrok si v tej obleki, posebno ker imaš kiti tako«, pravi Nada, vrnivši se, Veri.

»Otrok?« vpraša Vera, »a kakove so bile moje misli, gotovo ne otročje«.

»Se li je sme znati?«

»Ugani!«

»Mislila si nanj ter ga potem primerjala s kakim junakom iz knjig.«

»To ni težko uganiti, da sem mislila nanj, ali kaj!«

»Mislila si na svojo prihodnost« vzkliknila je Nada, kakor bi že bila gotova, da je zadela.

»Uganila si; da, sanjala sem, sanjala, Nada moja!«

»No, povej še meni te sanje; jaz sama tako ne znam in ne morem sanjati drugega razven grdih, neprijetnih sanj.

»Glej, mislila sem zdaj, kakova žena bodem jaz! Zjutraj se spravim, pripravim zajutrek, pokličem njega, moža, spremim ga potem po stopnicah nizdol, ko pojde v urad; potem uredim po sobah, preskrbim za obed, med tem kaj zašijem in tako prejde poldne. Potem pojdem gledat na okno, ali on že gre in ko ga ugledam, stečem mu nasproti. Svoje mračne gube moral bode pustiti pred vrati, drugače mi ne vstopi, pobožam mu skrbi raz lice in ga potem spremim k mizi, na katerej se bode svetila čista, sveža oprava. Vesela bodem in če on še ne bo vesel, hotela bodem vedeti skrb in žalost, ki ga tare in skrb in žalost bom delila ž njim. Popoludne pa bodem kaj čitala, morda tudi risala, če ne bo dela, na večer mu priredim večerjo, slastno in okusno. Po letu bodeva pri oknu v sladkem molku slušala divno slavčevo petje v onem le gozdiči, po zimi pa se veselila pri gorki peči živigajoče burje in mrzlega dežja.

»Lepo, lepo, blagor tebi, samo glej, da si bodočnosti ne slikaš prelepe«, je vzkliknila Nada.

Dalje prihodnjč.

Dandanes se znanstveno uporablja voda in kopel v najraznejših boleznih.

Omenim naj konečno še tako zvano »vedno kopel«, v kateri se zdravijo nekatere kožne in kirurškične bolezni, s katero se zlasti mnogo pomore proti največjim in najrazsežnejim opeklinam. Žal, da nam teh ponesrečencev tudi s tem ni možno obdržati pri življenju, ali bolečine se v tej kopeli vendar povsem izgube, ki so sicer neznesne in to je tudi velike vrednosti.

(Dalje prih.)

Kdaj?..

Tiho zré m spomladi grobe. —
Mlado cvetje jih prepléta...
In iz smrti, iz trohnohé
venec si narava spleta...

Kdaj pa prideš, Vesna mila,
da boš srca svet zbudila?...
Kdaj na grobu mladih nád
meni cvéla bo pomlád?...

Zagorska.

Intrigant.

Píše : Nada.

Na to sta obe molčali nekoliko časa ter se od trenutka do trenutka druga drugej nasmehivali.

»Oni dan«, povzame Nada, me je Méden prav sarkastično vprašal, kaj se pač pogovarjava, ker sva toliko skupaj. Da li o mestnih novicah, o oblekah in če kaj hudo kritikujeva«.

»Da bi se vsi toliko brigali za novosti in za modo, kakor me dve!« je vzkliknila Vera ter prezirno nategnila rudeči ustni.

»Eh, pa kaj«, povzame Vera za nekaj časa, saj imajo pravo, na nas tako sodijo; samo slišati je treba, kaj te njim, pomisli — njim! pripovedujejo. Tebe ni bilo zadnjič pri izletu, a vem, da bi se jezila, če bi bila, kakor sem se jaz.

Bernardijeva je tožila čez svoje doma, kar smo čuli že stokrat, Županova se je celo uro prepirala z nekim gospodom, da je angleška moda lepša od pariške, Hribarjeva pa si je ogledovala čevljičke in o

njih nekaj pripovedovala ter je pravila da so taki — le brez špice najnovejše mode. Medén se je prav ironično smejal, jaz pa sem gledala zdaj tega, zdaj onega. Kakó sem se zdela uboga na duhu proti tem bogatinkam! Nedeljковиć me je gledal nenda pomilovalno ter mi dejal:

— Gospica Vera pa le molči.

Odgovorila sem mu z Mirza Schafijem smeje sicer, a vendar takó, da so ost čutili vsi:

»Klug zu reden ist oft schwer«.

— Kaj pa naj govore družega, saj nimajo nikdar knjige v roki; knjig in pamemetnih pogovorov se ogibljejo. Ne znajo nego vzklikati: »Oh, kakó ste poredni, oh kakó lepó, ali pa »oh kakó dolgočasno«; hitela je pripovedovati Nada.

— Veš, Nada, da ni bilo včeraj Zlatića ves dan sem — je rekla Vera, ki razburjenosti Nadine še ni opazila.

— Kje si bila, vpraša jo Nada.

— Nikjer ves dan. Na večer pa me je mama silila in šli smo k »Zlatemu jelenu«, a vrnili smo se kmalu.

— In ni ga bilo tam?

— Bili so naši a njega ne. A kje si bila Ti?

— Domà sem se jezila; oh ti ne veš, pa kaj bi ti pripovedovala in te pripravila ob dobro voljo!

— Ne, le govori, samó ne pretiraj, ker ti rajša, hujše vidiš nego li je v resnici in misliš, da si sama na svetu, ki moraš prenašati take boli.

— Kdo pa, morda ti? Prosim te, ne govori, ti si srečna v vsem in povsod, za to me ne umeš in ne moreš umeti.

— Umem te dobro in po vsej pravici pravim, da pretiraš; česa pa ti nedostaje? Čemu toliko krika?

— Oh, Vera, ko bi le imela dosti, dosti denarja!

— In kaj bi ti naredila ž njim, sanjava duša?

— Oh, Vera, dosti bi naredila, dosti; zaprla bi se v kak prijazen koticék — toda ne! Tu bi živela in se maščevala zá se in za vse užaljene deve. Da, videla bi, Vera, kakó bi se moški klanjali mojemu denarju, jaz bi se vsem milostno smehljala, potem pa jih na naj-smešnejši in krutejši način odbijala.

— Ti romantična duša, ti! Pa ko bi se pri tem resno zaljubila?

— Ne, nikoli več, nikdar! Vsi niso vredni možje ni ene poštene ženske solzé!

— Ho, ho, le ne popravlaj mi Stritarjevih verzov; Stritar pravi baš nasprotno!

— On po svoje, jaz po svoje, na zadnje praviva oba prav, jaz bolj po pravici, saj oni nimajo solz, oni so les, kamen, ne, trši so nego dijamant!

— Ha, ha Nada moja, potem bi bili res neprecenljivi.

— Vera, na! tu le je list za te; klicala je mati pred hišo.

Deklica je naglo vstala, kri jej je šinila v glavo, oči so se jej čudno zasvetile v rajskejši sreči; saj je bila gotova, da mora pismo biti le od njega, ker ga včeraj ni bilo.

V malo sekundah je imela list v rokah, a nakrat je raz njen obraz izginila sreča, noga jej je zastala in počasi, počasi naslov opazujoč, bližala se je Nadi in prejšnjemu mestu.

— Ni od njega — je dejala, — prehitro in preveč sem se veselila. Pisava mi je čisto neznana in veruj mi, Nada, da imam čudne slutnje.

— Beži, no beži, odgovori Nada, na tu le imaš, odprto je že, zdaj pa le čitaj!

Nada je Vero opazovala; videla je torej, kakó se ji treseta roki in kakó trepečeta blede ustni, kakor da jok premaguje.

Končavši, vzdihne globoko, kakor oni, ki odloži težko breme, v očeh se ji zasveti solza in ko jo Nada pogleda, igra ji že krog usten bridek nasmeh. Obraz njen je izražal: Saj sem vedela, takó mora priti, zdaj je vse proč!

Nada, ki je vse to čitala raz Verino lice, ni je prašala, kaj je v listu, ampak samo rekla:

— Kar strani vrzi oni le list, kaj bi si ž njim kalila veselje in srečo svojo, žalosti je tako vedno dovolj!

Vera jej pa ovije roki krog vratú ter reče s prosečim, žalostnim, obupnim glasom: — Nada!

— Kaj pa je? vpraša jo sočutno ta.

— Nada, ta list je vreden prevdarka, ne zavržem ga, odkril mi je, zakaj ni bilo včeraj Zlatiča, pomagal mi bode v borbi in tugi moji, ko bom svojo srečo žrtvovala njemu, katerega tako ljubim.

Čitaj, a ne reci mi ničesar, Nada, to hočem sama premisliti, prenapro je prišlo vse. Sklep svoj ti pa pišem, ker pisati mi je lažje nego govoriti.

Prebravši, gledala je Nada svojo prijateljico strmé, a ta jej je samo z glavo odmajala. Objeli sta se potem molče ter se ločili, Nada je šla domov, Vera se pa zaprla v svojo sobo, kjer se je bridko zjokala.

V eni glavnih ulic, ne daleč od Miličevih, je stanoval doktor Zlatič, advokatski kandidat. Po izletu iz Izole šel je naravnost domov. Prišedši v svojo sobo in prižgavši luč, stisnil je oči ter prešel z roko

preko visokega čela in dejal tiho: »Kako boli, smejem se časi Veri, ki večkrat toži, da jo boli glava, ali to je res hudo«.

Pri tem imenu zravná se mu od boli nagrbančeno čelo, stopi urno k omari ter prinese iz nje v zavitku hranjeno sliko.

— Lahko noč, Vera! — dejal je sladko nasmihajoč se, — lahko noč! nič mi ne bodi huda, da me danes ni bilo; moral sem vendar enkrat s prijatelji, saj me še tako obirajo. — Poljubil je sliko in jo shranil zopet v omaro.

— Sedaj pa še malo vrstic, da bom lažje zaspal — dejal je ter segel po knjigi sredi mize. — A kaj je to? Pismo? Čegavo? Menda ne Verino?

Odpre in jame čitati. Med čitanjem se mu pa stemni obraz, nagrbanči čelo. Končavši ga, vrže ga srdito na mizo, ugasne luč in leže.

— Torej tako, tudi ona, tudi ona tako, katera mi je bila uzor ženstva, katero sem ljubil nad vse na svetu! Niso se mi torej zastonj posmehovali in se norčevali z menoj... Če pa je vse le nesramno obrekovanje, če je vse le laž, oh, potem gorjé nesramnežu!

Ona sama mi to dokaže ko ne pojdem k nejej, pisala mi bode, ako to ni res.

Dolgo se je potem prebračal na postelji, pozabil je, da ga glava boli, a spati ni mogel. Še le proti jutru je vsnul in zaspal par ur nemirno spanje.

Ko so bili družega dne opoludne zbrani pri kosilu v Čitalnici, ni bilo med navadno zgovornimi gosti pravega pogovora. Kratko vprašanje, kratki odgovori. Samo Nedeljkovič in profesor sta se tu pa tam pošalila, a njiju šala in smeh nista našla odmeva pri ostalih. Doktor pa je resno pogledoval zdaj tega zdaj onega, kakor bi kaj preiskoval, odgovarjal je krajše, nego navadno ter prezirno gledal Medena in Kosca.

Po obedu je namignil tema dvema in sledila sta mu molče v eno stranskih sob.

— Eden od vaju je pisal meni brezimno pismo, v katerem nesramno obrekuje g.čno Miličevo, mojo nevesto. Ni mi treba ugovarjati, zadel sem gotovo! — reče doktor sè strogim glasom.

Mali uradnik Kosec je debelo in nevedno odprl oči, začudeno razširil usta, iz katerih je izšel še bolj za udni: A! Medenu je pa igral kakor navadno njegov satanski nasmeh na ustnah. Ko je doktor enega in družega pogledal, je rekel Koscu:

— Pojdi in oprosti mi, s teboj nimam ničesa govoriti, pravi je vendar le Meden.

Ko sta ostala sama, pogledal je doktor Medena prodirajoče, jezno, divje, a ta se ni malo ni maknol, ostal je mireem v svesti si nobene pregrehe, nobenega prestopka.

— Torej ti, Meden, ti! — je dejal doktor Zlatič, premagujoč se, da se je ohranil mirnega.

— Jaz! — je odgovoril oni lakonično.

— Kdo ti je dal pravico, kdo pogum, da se nisi bal, da te sterem in uničim kakor črva? —

— Moje prijateljstvo do tebe, doktor. —

— Je li kar si poročal resnica? —

— Drugače bi ne pisal. —

— Si li ti videl na svoje oči? Govori kje, kako in kedaj. Po govoru spoznam, mrtvim črkam ne verujem.

Meden je obrnil ustni svoji v pomilovalen nasmeh, odmajal par-krat z glavo ter dejal:

— Smiliš se mi, ubogi doktor, nerad ti odkrivam tako malo lepè reči o tvojej izvoljenki, a udarec bo manjši, nesreča bo prenesljiva prej, ko je še čas, nego li pozneje, ko ga več ne bode.

— Ognj se pomilovanja! — velel je doktor trdo.

Meden se je vgriznil v ustno in rekel:

— Ker že želiš, naj bo! Ti veš, da je prišel pred par tedni iz Trsta sem c. kr. pešpolk 97. Sprehajala sva se zvečer ob morji z Radoličem, saj poznaš tega hrvatskega podčastnika.

Hvalil se je, kakó neverjeten utis in preobrat napravijo povsod med dekleti, kamur koli gredó. Ločila sva se ob 10. Šel sem proti domu in ko sem prišel do Miličevega vrta tam ob strani, čujem šepet. Mislil sem s prva, da si ti tam ž njo, a ko sem se vzpel na prste, videl sem njo, a ne tebe, ampak kakor sem mogel pri luninem svitu razločiti uniformo, bil je meni popolnoma neznan častnik. Bila sta v tihem, kakor se je zdelo važnem pogovoru. Strmé sem ju zrl in mogel slišati nekaj njegovih pretrganih besed:

- Ti si angelj, Vera, ti si duša, ona ni taka — čul sem vmes tudi tvoje ime in ona se je smejala srečna in zadovoljna.

Iz prijateljstva do tebe pekla me je njena nezvestoba in ko ji je poljubil roko, nevoljno sem nekaj zamrmral in odšel.

Doktor je molcé poslušal, glavo si podpiral z močno svojo roko. Molčal je še, ko Meden ni več govoril, potem pa pogumno vzdignil glavo, vstal raz stol, pomolil roko Medenu ter živo duhovitimi očmi vprašal:

— Si mi li vse pripovedoval na svojo častno besedo? —

— Na svojo častno besedo — je dejal Meden odkrito, na kar

je doktor stopil k njemu, stisnil mu roko in dejal: — hvala prijatelj. —

Ob istej uri jokala je Vera nad vrsticami, koje je pisala doktorju Zlatiču :

»Vračam Vam Vašo svobodo. Bodite srečni! Pač
bridka resnica: »Denar je svetá gospodar!«

Vera Miličeva.

Kake dve uri potem je prišel v Zlatičevo pisarno postrešček z omenjenim lističem.

— No, sedaj mi ni treba več dokazov — dejal je bridko smeje se, beroč te vrstice.

In vrgel je list v malo mizico.

Druzega dne je sedela Nada v svoji sobi, ko ji prinese dekla pismo. Spoznala je je na mah. Bilo je Verino. — Kaj je neki sklenila uboga Vera? — misli si, naglo odpre pismo ter čita :

L j u b a N a d a !

Vse je končano, vse! Odpovedala sem se mu sama, saj ga ljubim, žrtvovati moram tedaj vse v njegovo srečo, vse, tudi svojo srečo mu žrtvujem. Pa ne, ko bi jaz vendar ne hotela? Ko bi ne bi ne hotela, kdo bi me mogel siliti, saj je on moj sin — toda ne! — To bode njegova sreča — piše mi kruta, neznana roka. Pa kaj? Saj ko bi se mu tudi jaz od odpovedala, odstopil bi sam, saj ga tudi sinoči ni bilo in ga več ne bode! Kaj je to, Nada, — več ne bode? Je li mogoče, je li res mogoče? Trši' so od kremena po srca bojazljivi kakor otrok! Kdo bi bil to mislil, kdo to slutil? A biti mora, mora v njegovo srečo. Saj si čitala, kaj se mi je pisalo. Jaz da sem na poti njegovi sreči, da ima dve nepreskrbljeni sestri in tri nedorasle brate, bolehnega očeta in nezmožno mater. Da oče o njegovi zvezi z mano ne vè in umrl bi ko bi vedel, ker mu je odmenil bogato nevesto, da bode takó mogel skrbeti za svoje, da jim ne bo treba trepetati pred prihodnostjo.

In jaz da bi bila na poti miru, njegovi sreči, jaz kriva revščine dveh nepreskrbljenih sester in treh nedoraslih bratov, hitre smrti bolehnega očeta? O ne, Nada, moči imam, moram imeti, da se odrečem njemu in ž njim svoji sreči. Pa zakaj mi ni tega v obraz povedal, zakaj ni dejal, kakor se mi piše, da je zdaj prepozno, da ga čast veže? Slišiš, čast ga veže! In tako malo je poznal svojo Vero, da ji ni pripisoval te požrtvovalnosti, tako malo je je poznal, da ni vedel, da ima Vera toliko ponosa in da se odreče, ako ga čast veže, da noče da bi bil navezan! Sedaj sem mu odrekla.

Revica jaz in moj ponos, a s tem ponosom so tudi moje moči pri kraji.

Nada! Pojutrajšnim odpotujem. Že pred par tedni mi je teta z Gorenjskega pisala, naj pridem k njej. Zdaj je čas, zdaj je prilika. Tu bi mi bilo neprenesljivo. In veš, kaj bom tam počela? Slikala bodem, saj slišim in čitam, da so tam tako rajski kraji in v tem, v tem pozabim svoje nesreče. Pozabim?

Dosti sem res zamudila, slikala nisem dolgo, a kako mi zdaj ta vednost prav pride. Nada moja, to mi bode tolažba, s tem si bodem pregnala hude, otožne misli. In kaj ne, ti mi bodeš vestno poročala, kaj počenja on? Morda pa on tudi pri tem trpi, morda se on tudi žrtvuje svojcem v prid? Reci mi, da, Nada, reci, to me laži, to mi še edino dobro dene. Mami svoji sem vse povedala, ona je tudi že najbrže očetu sporočila. Med mojim pripovedovanjem majala je z glavo in ko sem zaihtela, stisnila me je k sebi in tudi jokala moja ljuba, draga mama. Nada, morda sem vendar le sanjala? Ne, nisem, tu je osodepolni list in on ima tudi že mojo odpoved. Konec je vsemu, vsemu!

Sedaj pa le na pot! Kakor hitro mi bode mogoče, ti bodem pisala.

Vroče te poljublja

Tvoja Vera.

(Dalje prihodnjič.)

Odprto pismo gospej urednici.

Veledenjena gospa!

veseljem, z velikim veseljem in pazljivim očesom, sledim vsakej številki meni tako drage »Slovenke«. Da Vam odkrito povem, vsega nisem hvalila, a grajala sem jako malo in to vedno sama v svojej sobi. Kakor morda že sami veste, zgražali so se mnogi na spisu g. Danice, in govorili celo, da se »Slovenki« zato odpovedó, češ, da »Slovenka« bi morala prinašati le zdrave in koristne nasvete, a da trosi v svet take nezmisljivosti. No, pustimo to, naj misli vsak, kar mu drago, a da ta dopis bode imel hudih posledic, tega se bojim, in ravno to me je prisililo, veledenjena gospa, pisati Vam. Kar je g. Danica pisala, je dobro; pisala je za nekatere in med temi poznam jaz gospo, katera mi je rekla, da ona precej podpiše one nazore g. Danice. Sedaj pa obsojam strogo gč. Vando na njenem preostrem odgovoru. Zdelo se je, da ona se ozira bolj na osebo, nego na misli g. Danice. Njen odgovor meni ni posebno ugajal, ker je bil še precej surov; slutila sem precej, da ne bode tako hitro

Intrigant.

Piše : Nada.

V Čitalnici nastalo je življenje resnejše. Vedeli so sicer vsi, kaj teži doktorja, vendar ni se mu upal nobeden kaj omeniti. Morda se jim je vendar le smilil, ko je resen, zamišljen, vpognene glave in nagrbančenega čela, sodil o svetu tako ostro.

Hodil je najrajši sam, vendar videli so ga tudi večkrat z Medenom, kar se je prej zgodilo redko kedaj ali nikdar. Tolažil ga je menda ter mu dajal dobrih svetov ali mu pa razkladal, kako hudoben je svet, kakov nesmisel je zakon, kakov nič so vse ženske. V takih pesimističnih pogovorih zašla sta navadno kam, kjer se je točilo dobro vino ter si s tem podila črne misli. Vedno češče je doktor pozno v noč prihajal domov, vedno kasneje legal k počitku in vedno težja mu je bila zjutraj glava, vedno bolj zmučen život, da je bil podoben bolniku, ki je komaj okreval.

V poznem poletju v prvi polovici septembra, priredila je Čitalnica koncert. Noč je bila lepa, hladna, nebó posejano z brezštevilnimi zvezdami. Zabava se je vršila na prostem, v krasno odičenem vrtu kraj morja. Zabava je bila živahna, veselje obče.

Med Slovenci je bila ta večer Nada središče. Zнала je ljubó govoriti in imela je dobre odgovore vedno pripravljene. Tudi lepa je bila nocoj, prav posebno lepa to je že tudi slišala; Bog ve koliko-krat v tem večeru. In ni jej bilo neljubo.

Bila je to lehkomišljena deklica, ki jej je ugajalo dvorenje, a ljubezen, prava ljubezen ni imela korenine v njenem srci. Domišljevala si je, da ljubi tega in onega, divjala je in razsajala, ako se je varala, kmalu pa je vse pozabila. Bila je mahoma strastna in ognjena, a kmalu zopet hladna in mrzla. Vera jo je ljubila radi njenega dobrega srcá, radi njenega razuma, ki pri vsej svojej lehkomišljenosti vendar ni govorila praznih fraz in navadnih bedarij.

Veselo je sprejemala nocoj poklone, zabavala se celó z Medenom in Koscem, ki jej nista ugajala, med tem ko jo je doktor Zlatič le od daleč molčé opazoval. Sreča jej je sijala iz oči in raz lice, ko je uživala to nekaljeno veselje.

Sprehajala se je z Medenom po vrtu.

»Kaj pa vaša prijateljica?« vpraša jo ta, »ali jo še vedno boli srcé in ali mora biti še vedno na prezračji?« »Sedaj mi že dolgo nič ni pisala, ali upam, da je toliko pametna, da ne bo obupala radi takó neznačajnega moža; moža, ki se ustraši boja, ki žrtvuje

svojo srečo in vniči njeno iz bojazni pred prihodnostjo. Da tudi on trpi, to se mu vidi dovolj jasno in prav mu je; privoščim mu, da bi še bolj trpel«.

— Ne bo baš sile — odvrne ji Meden, — to je le za to, ker je življenje nekako nenjal, a včasih se imava prav dobro pri kupi rumenega vina. —

V tem pogovoru sta prišla k ostalim in Nada se je prav močno začudila, vzrši dve neznanici in mladega častnika v prejšnji družbi. Kosec je družbo seznanil z Nado in z Medenom. Mlajša dama je bila Manda Radoličeva, starejša njena mama, vdova, častnik pa Mandin brat.

V moškej družbi doznali so tudi takoj, da bo Manda imela dvajset tisoč in to je že bilo vredno, da se je spregledal njen prav nič lepi obraz z majhnimi očmi, špičastim nosom, velikimi usti in z voščeno barvo. Prezrla se je tudi njena govorica skozi nos in preslišala njena italjanska slovensko-hrvatska mešanica, prezrlo njeno afektirano vedenje in prisiljena ljubeznjivost.

Bila je mlada, tenka in dolga ter hodila vpognenega života.

Meden je stopil k Nadi ter jej zašepetal: — Aha, to je ona znamenita Manda, o katerej se je opoldne govorilo. Grda pa je res strašno. —

Nada se je samó nasmehnila ter mu mignila, naj vendar molči in posluša. Pripovedovala je Manda baš o groznem ubojstvu v Trstu s takó slastjo in veseljem, da je Nado kar pretreslo in da je sama s seboj dejala:

— No, dobre živce mora tudi imeti ta Manda. —

Po končanih umetelnih ognjih sedela je z Medenom v prav živahnem pogovoru. Vjemala sta se popolnoma in Manda je kmalu poznala vse ljudi na vrtu, on pa je imel o vsakem njeno sodbo. Komaj sta se zavedla, da se je vrt precej izpraznil in da njih družbe že več ni. Samo gospa Radolič sedela je sè sinom in nekimi drugimi častniki v drugem kotu ter se zadovoljno smehljala, pogledovaje na svojo hčer.

Meden je Mando še spremil domov in videti je mogel pod svetiljko, kjer sta se poslovila, kako je nje vedno rumeni obraz lahko zarudel in so majhne oči zažarile, ko jo je on tako čudno pogledal.

— No, ti si pa hitro dobila čestilca, dejala jej je mati po stopnicah, na kar jej je Manda odgovorila ponosno:

— Vsaka pa tudi ne zna tako govoriti, kakor Vaša Manda. —

Druzega dne je pa dejala materi: — Obiskal nas bode — »Kedo?«

»I no, Medén«. —

Kmalu se je po malem mestu raznesla novica, da vzame Meden Mando z dvajsetimi tisoči. Smejali so se mu eni za hrbtom, drugi v obraz, smejali hudemu sovražniku zakona. V Čitalnici so zbivali ž njim šale in Meden bi bil gotovo ostavil čitalnico, ko bi ga ne bilo sram.

Z doktorjem Zlatičem nista več hodila. Ko so Medena nekega dne že zopet dražili, vprašal ga je Zlatič:

— Kako, da se ti, ki zakon tako sovražiš, ki vsem odsvetuješ ženiti se, kloniš prvi njegovemu jarmu?

— Slučaj je tak — je ta dejal suho ter mignil z ramama. Doktor pa ga je od tedaj preziral.

Kraj glavne velike ceste, ki pelje iz Ljubljane do Kamnika, stoji na eni in drugi strani več trgov in vasi. V eni teh vasi blizo Kamnika je bivala Vera v lični hiši sè svojo staro teto.

Zadnji udarci zadeli so jo hudo, a njeni kreпки naravi mogli so škoditi le malo, posebno ni mogel ta udarec kljubovati čistemu zraku, v katerem je cvetela kakor nikdar prej.

Vstajala je zjutraj rano ter hodila zdaj na ta, zdaj na oni holmec in krog poludne prinesla je vselej zvest obris kake pogorske kočice, kake prav lepe romantične poti ob vodi ali drevesih. In veselila se je iz srca, ako je teta takoj uganila, kaj predstavlja slika. Ko je par dovršenih slik poslala očetu, pokazal jih je ta svojemu prijatelju slikarju v Trstu ter ji sporočil jako laskavo umetnikovo pohvalo. Zato se je slikanju posvetila še z večjo vnemo.

Poleg svoje dobre tete živela je sama in ni se brigala za druge ljudi, dasi so jej večkrat pravili, da je veliko tujcev v obližji.

Tako so ji tekli dnevi: na večer je pa legla trudna, malo a le malo mislila nanj ter potem zaspala in spala vse do jutra.

Nekega dne je Vera preprosila svojo teto, da jo spremi na razvaline »starega gradu«.

Po hladnej poti skozi gozd hodila je Vera radi priletne tete celo uro, predno je prišla na vrh. Čudne misli so jo obhajale, stopajočo po gozdu navzgor in groza jo je bilo skoraj one skrivnostne tihote in gozdne poluteme. Globoko je vzdihnila, dospевši na vrh, in srce se jej je vzradostilo, ko se ji je odprl krasni, nepopisni razgled na daljno kamniško okolico. Šla je prav med razvaline, stopila tam na višje mesto, prekrizala roki pred se in živo gledala daljne v megle zavite gore, na raztresene vasi in v čisto Bistrico, ki se je vila po ravnini kakor kača. Zrla je sè zanimanjem temno zelene gozde, rodovitna polja in na njih kakor pičice majhne ljudi. Čula je z daleč

ropot mlinov, žag in kovačnic; samo krog nje je bilo vse tiho, tiho kakor v grobu. In ni bil li tam grob? Da. Tu se je vzdigal kedaj mogočni grad, tu so brezčutni gospodarji tlačili uboge kmete, ali zob časa je spremenil graščake v prah, njihov grad pa se je zrušil in le par kamenov še priča o nekdanji mogočni zgradbi. O, da bi le za trenotek vstalo, da bi se mi pokazalo, kako je bilo tedaj! — mislila je Vera. Tam le se solnči gaščarica, kdo vé, ni morda to kaka zakleta grajska gospodičina? Smejala se je Vera pri teh mislih ter stopila korak nizdol, da vidi, kaj počne teta. Ta pa je že prebiralala jagode na molku in pridno šepetala svojo molitev. Srčno ginjena je pogledala Vera sestro svoje matere ter šla v gozd nabirat cyk clamenov.

Baš je sela, da si je poveže v šopek, ko čuje bližnjo govorico. Italjanski govore? In takoj se ji je izraz na licu spremenil, saj so jo ti glasi prenesli iz gorskih krajev na morsko obal. Srce se ji je skrčilo pri spominih in stresla je z glavo, kakor da bi hotela otresti iz nje neprijetne misli in muhe. Kmalu je čula tudi stopinje po mehkejši zemlji in za tem ogledala dva moška in jedno žensko. Pogleda je ter obstala. Eden izmed družbe pa je stopil urno k njej in vzkliknil: — Vi tu gospica Miličeva? —

— Jaz imam več pravice, da tako vprašam, gospod Leandri. Moji stariši so od tod doma. —

— Moja sestra je z očetom tu na letovišči, obiskal sem ju in ogledati si hočem te kraje, o katerih se toliko govori.

V tem sta tudi ona dva stopila bližje in Leandri je Vero in njeno teto seznanil sè svojcima. Družina Leandri je bila stara tržaška družina. Paolo sin je bil notarski koncipijent v istrskem Verinem rojstnem mestu. Mladi Leandri imel je z njenim očetom opravke ter se po njem seznanil z njegovo hčerjo Vero. Dopadala se mu je, in Vera bi morda tudi njega ljubila, ko bi že ne ljubila Zlatiča.

Bolehna gospodična Leandri in njen oče sta želela dobiti dobrega, svežega mleka in teta je šla ž njima, da jima pokaže pot do kočé pod razvalinami.

Leandri je ostal pri Veri, ki je zopet jela trgati cyklamene.

— Kakove so pa te cvetke? — je vprašal Paolo.

— Cyclameni, jako ponižne in skromne, a prijetno dišeče cvetlice. —

— Nisem jih poznal do zdaj, ker v Primorji menda ne rastejo. —

Ne, to je res; a Kraševci jih imajo časi polne kočé na prodaj. Jaz sem jih od nekdanj kupovala, ker mi ugajajo nad vse.

— Dajte no, povejte mi, kako Vam ugaja Gorenjsko — je vprašala Vera mladeniča po kratkem molku.

— Da, priznati mora vsakdo, da so ti kraji krasni, v resnici čarobni; a pri ljudeh, pri ljudeh ne vidim nobenega pravega napredka. —

— Kako to menite: »napredek«, gospod Leandri?

Jaz vidim, da jim cvete obrtnija, da je poljedelstvo na jako dobri stopinji, da skrbé za zdravje in snago mest in vasi in da so uradniki kakor pri nas, le da življenja, živahnosti ni take, ker ni toliko ljudi. —

Razviti niso še tako in v tem smislu menil sem jaz napredek. —

— Tako? — je vzkliknila Vera, spustila šopek v naročje ter ga pogledala živo in pogumno. — Ali hočete vedeti, gospod Leandri, kakov je pri nas napredek, v naših krogih, med ženstvom vsaj? Otrok hodi v šolo, kjer se mu glava polni z raznovrstnimi predmeti, da se mu kar meša; med tem pa puste srce prazno in nič ne pazijo, da bi je oblažili. Dekle poseča šolo in prinese s seboj v svet polno kopico vednosti, zajedno pa tudi polno zvijač in hudobij. Sedaj pa v svet! Vodijo jo še seboj v društvo in v pohode, kjer se vadi v galantnih poklonih in v hinavstvu. Saj menda ni mi treba pripovedovati, da začno takoj obirati družino, katero so ravno ostavile in kjer so se jim laskale. Pri pohodih razpravljajo o ljubezenskih dramah in tragedijah, o ubojstvih in samomorih, katere prinašajo časopisi. Mlada fantazija se razgreje, prične misliti o ljubezenskih spletkah; domišljuje si nesrečo kot nekaj romantičnega in, ako bom nesrečna — tedaj mi ni živeti! Ali mislite ta napredek, gospod Leandri?

Ako je to napredek, gospod Leandri; ta napredek jaz so-vražim. —

— Gosposličina, vi ste jako ljubezniv pridigar. —

— Ne, jaz sem samo Vera Miličeva — dejala je ta smeje se.

— Vera, Vera, kaj pa je, kakšno ime je to, to sem že večkrat mislil. —

— To je za nas to, kar za Vas Fede. —

— Fede? To je lepo; glejte kako lepo bi se glasilo n. pr. Fede Leandri! Nebeško ime bi to bilo.

— Ali se Vera Miličeva ne glasi tudi lepo? —

— Lepo, a tako se ne bo vedno glasilo. —

— »Tega jaz ne vem«, je odvrnila Vera otožneje, misleča na Zlatiča. —

— Seveda, Vi bi se ne hoteli zvati Leandri, ker bi ne ljubili Italjana. —

— Zakaj ne, jaz bi kljub temu vedno le ostala Slovenka.

— Pa ko bi Leandri, kakor n. pr. jaz, ne znal slovenskega, morali bi se udati in obrniti na italjansko.

— Tega pa ne; ampak vsakega pol, moj mož, bo moral znati tudi slovensko. —

In če bi mene Vi prav srčno, srčno ljubili in jaz Vas tudi seveda, ali bi še gledali na to, ali bi ne postali mojega mišljenja? —

Ker mu ni odgovorila takoj, je dejal na pol resno na pol šaljivo:

— Torej se moram jaz učiti slovenščine.

— Radi mene ne bo Vam treba, gospod koncipijent, je odvrnila Vera, povezala cyclamene ter vstala in se ogledala po ostalih. Molčala sta nekaj trenutkov oba. Ko je Leandri nekoliko premišljeval, je rekel, da bi skrnil neljubo zadrego:

— Ali se Vam ne zdi, da so ljudje tod jako flegmatični in mrzli? —

— Da, to pa prav pravite, to trdim tudi sama vedno. Glejte, n. pr. bila sem oni dan v Kranji. Gnala me je tija želja, da obiščem groba dveh imenitnih naših pesnikov. Eden teh je nam celó to, kar vam Dante. Visoka spomenika kažeta kraj, kjer počivajo sveti ostanki, a krog kamenov? Krog enega so naložene groblje in iz med njih poganja trava, drugi pa je ves divje porasten s travo.

Vi ste bili v Kranji, kaj ne? Videli ste gotovo mnogo lepih, mladih deklet, saj se vi zato zanimate; no jaz sem je tudi videla, videla na njih oknih krasne cvetke, a naša sveta groba pusté tako zapuščena. Mlada dekleta pa tako brez poezije! —

— Se ve da, ko bi Vera tu bila, rasle in cvele bi tam najlepše rožice. —

— Jaz ne vem, kako bi bilo, ko bi bila tu, morda bi tudi jaz bila taka kakor druge; a zato, ker pridem od juga, ker sem bolj gorka, mi je šinila kri v glavo, ko sem zagledala ono puščobo. Ognja, ognja manjka Kranjcem!

— In vi vendar le ljubite Kranjca. —

— Ta pa se je v Primorji že segrel. Reči moram, da mi tukajšne prosto ljudstvo bolj ugaja nego inteligenca, posebno ženska inteligenca. Te žene so sicer iz naših tal, a nam so vendar tuje, ker so tuje odgojene. Vi Italjani ste v tem srečni!«

— Kako izvrstno mleko! kričala je že od daleč gospodična Leandri. — Tacega še nisem pila, ali vsaj teknilo mi ni še tako. —

— Da, tod se dobi dobro, komur se dopada, jaz ga že ne maram, je odgovorila Vera, da vendar nekaj reče došli gospodični.

— Sedaj pa idemo — je dejala teta.

Stopali so navzdol, večinoma molčé. Ko sta Vera in Leandri zajedno v gledala kak cyclamen, zaletela sta se oba ponj, na zadnje sta v sili odtrgala cvetki glavo ter vse skupaj zagnala daleč v gozd.

V mestu so se poslovili. Leandri se je odpeljal še tistega dne v Ljubljano in dalje v Istro; Vera je pa ostala na Kranjskem, dokler je niso stariši pričeli siliti, naj vendar pride domov.

Bilo je že precej mrzlo in vedno deževno, a Vera se je čutila na Gorenjskem jako dobro. Slednjič se je morala vendar udati in nekega meglenega dne v začetku oktobra sedela je zamišljena v coupeju brzovlaka, ki je hitel proti jugu. (Konec prihodajič).

V jutru — detetu! —

Padaj svetla rosa z néba,
cvetju v zlate čase padaj...
kar mu ljúbo, kar mu tréba —
v mlada srčeca pokladaj!

In kristali bodo jasni
se na cvetju lesketali,...
in škrjančki bodo glasni
v vojni travi ščebetali...

Jaz pa nemo gledam ná te
dete drago, — cvetka živa...
ko odsév ljubezni zlate —
v jasnih ti očeh počiva...

Zagorska.

Razno.

Obleka. Spisal prof. Julij plem. Kleinmayr.

Kakor je koncem srednjega veka izginilo pravo viteško mišljenje, tako se je tudi v nižjih slojih pokazal nekak propad nramnega vedenja. Težnja po izvršitvi surovih napadov je bila od dne do dne bolj vidljiva. Nomejena razpašnost se je nastanila mesto prejšnje preprostosti in skromne zadovoljnosti. Pretirana gizdavost, ki je že mejila na komično smešnost, se je vrinila v modo raznih oblek in kostumov posameznih stanov. Tako n. pr. so se prikupile obleke, ki so bile sestavljene iz raznobarnih tkanin in na katerih so bile

Intrigant.

Spisala Nada.

(Konec.)

Domá so jo že težko pričakovali in tudi Nada si jo je želela. Takój drugdan je prišla k njej ter ji hitela pripovedovati, kakó ljubi, kakor ni še nikdar ljubila. Da bo to gotovo njena nesreča, pravila je, ker je ta Hrvat takó mrzel; saj gotovo ne ve, v kakem plamenu gori zanj njeno srce. Vera se ji je posmehovala a zato je morala čuti, da je bezsrčna in brezčutna.

— Saj se ne smejem tebi, ampak izidu, ker že naprej vem, da bo srečen in da porečeš, kakor vsikdar, da si se motila — je dejala Vera ter jo objela. — Dolgočasna meseca oktober in november sta prešla in tudi december se je že bližal svojemu koncu. Vera je pridno slikala to, od česar si je napravila na Kranjskem samo obris. Darovala je tu in tam kako sliko in veselilo jo je neizmerno, ko jo je kmalu potem videla na zidu. Bila je večinoma doma, ker se je bala srečati Zlatiča, čutila ni se še dovolj močno.

Minoli so božični prazniki in za Silvestrov večer napovedali so čitalničarji zabavo s plesom.

Ko je istega dne zjutraj komaj vstala, priletela je k njej Nada težko sopé in vsa iz sebe.

— Vera, ali pojdeš nocoj v čitalnico? — bile so njene prve besede.

— Kakó moreš vprašati kaj tacega, saj veš, da gotovo ne! —

— Oh, moj Bog, moj Bog! — kričala je Nada. — Zdaj sem izgubljena, da, Vera, izgubljena! —

— Kaj pa ti je? — vprašala je Vera že malo nevoljna.

— Vera, ti moraš, moraš iti; če ne, obupam, če ne, umrjem, slišiš, Vera? Moj oče je včeraj malo obolel, mislila sem, da mu prejde, a danes je slabši in mama mora biti pri njem, jaz nimam torej nobenega, da bi šla. Vera, ti greš lahko sè svojim očetom; Vera, stori mi to ljubav, na veke ti je ne pozabim, na veke ti bodem hvaležna. O, jaz umrjem to noč gotovo, gotovo! —

— Zakaj pa, kaj te takó vleče tija? — vpraša jo Vera mirno.

— Moj Bog, kaj še ne veš, on, on bode tam, on bode v čitalnici, veš, Vera, zdaj veš? On, da bi z drugimi plesal, jaz pa doma umirala, ne; Vera če imaš še kaj prijateljstva do mene, prosim te, rotim te, pojdi!

— Ali si pa tudi premislila, Nada, kakó bo meni težkó srečati se ž njim? —

— Ne, Vera, jaz nisem mislila nič, ne morem misliti nič; le lepó te prosim pojdi, reši me! — prosila je Nada.

Vera se je čudila malo temu egoizmu potem pa rekla:

Veš kaj, pojdi pa ti reci mojemu očetu, meni bi se preveč čudil. —

V zadnjem kotiči elegantno napravljene dvorane je sedela Vera sè svojim očetom in z Nado ter si komaj upala pogledati po gostih. Nadi je pa kar ogenj švigal iz oči, takó je bila iz sebe, ko je gledala sebi nasproti njega — Hrvata sè svojo — nevesto.

O polunoči se je pričel ples. Vera je že plesala sè vsemi plesalci, le z doktorjem ne. Uljudnost je zahtevala, da gre tudi on kot odbornik po njo. In prišel je koncem mičnega valčka. Komaj ji je pa del roko krogo pasu, jenjali so igrati in sedaj se je moral sprehajati ž njo po dvorani.

Roka, katero je držala v njegovej, se ji je tresla, z zobmi si je grizla ustni ter z drugo roko popravljala gosto nabrano krilo.

Ko jima je bil molk vendar le premučen, rekel ji je on z dovolj nestalnim glasom:

— Gospodičina Miličeva, kedaj bom pa že smel čestitati Vam kot soprogi?«

Pogledala ga je začudeno in srčno.

— No da, kaj me gledate tako začudeno, dejal je on strogo; saj ste meni odgovedali ljubezen, da ste jo potem darovali svojemu častniku.

— Gospod doktor, ne dovoljujem, da se na ta način šalite z menoj! —

— No, ali ga morda ne ljubite več, gospica?

— Koga vendar, za Boga, govorite! — razvnela se je Vera.

— Jaz ne vem, kako mu je ime, samo črno na belem imam, da ste bili ž njim zvečer ob 10. na vrtu in da je on Vam govoril laskave besede, vi ste se pa srečno smejali.

— Kdo je oni nesrečni lažnik, povejte, kažite mi ono črno na belem!

— Čemu več dokazov, saj ste se mi vendar Vi takoj odpovedali in kak drug uzrok moral bi Vas dovesti do odpovedi?

— Gospod doktor, to je preveč, žrtvovala sem za Vas vso svojo srečo, Vi se pa zdaj še norčujete z menoj, to mi je nerazumljivo, ker sem Vas poznala za plemenitega človeka.

— Torej v mojo srečo ste mi odrekli ljubezen, ha, ha, jako požrtvovalni! smejal se je Zlatič bridko.

— No da, saj je bila Vam odmenjena bogata nevesta, vsled katere bi lahko preživili svojo rodbino.

— Četvorka! — klical je plesni vodja.

— En vis-a-vis!

— Evo ga, odzval se je doktor, ki se je kakor prebudil iz sanj ter stopil z Vero v vrsto.

— Kdo Vam je vse to nakvasil? vprašal jo je tiho, med tem ko je godba igrala vstop.

— Imam črno na belem, kakor Vi, je odvrnila Vera z nestalnim glasom in bleda kakor stena. Plesali so, a doktor in njegova plesalka sta bila večkrat opominjana, da bi bolje pazila.

Koncem četvorke vodil je doktor Vero na mesto ter ji dejal:

— Gospodičina, jutri ob desetih dopoldne na obali, tam, kjer moli v morje ona velika skala, ki je bila priča najini novi ljubezni.

— Dobro — je dejala Vera ter onemogla sedla kraj Nade.

— Vidiš, Vera, — je pričela Nada, ki za družega ni imela oči razven svojega Hrvata, torej ni mogla videti prijateljčine razburjenosti; — vidiš, ona le je njegova nevesta, oh, mene bode konec, Vera!

Družega dne je sijalo prijetno zimsko solnce in ob morji je bilo krog desete tako gorko kakor meseca marca.

Ljudje, ki so se srečavali, želeli so si srečno novo leto.

Kraj morja je stopala Vera z upognjeno glavo in z malim pismicem v rokah. Morje je bilo lepo, mirno in mali valčki so šumeli komaj slišno med sábo in igraje pljuskali ob bregove.

Četrť ure od mesta štrlela je kraj vozne, a samotne ceste nad morje velika skala. Tam je doktor Zlatič že čakal Vere.

Ko jo je ugledal, šel ji je nasproti, voščil srečno novo leto, na kar mu je ona odgovorila le zmedenó.

Hodila sta nekaj časa molčé, potem pa je on začel:

— Govorite, kar ste sinoči pričeli in česar nisva mogla zvršiti in kar je meni do zdaj zagonetka.

— No, večinoma sem Vam že sinoči povedala. Tu le je pismo iz neznane roke, kjer se mi piše, da Vas do mene veže samo čast, da je Vam odmenjena bogata nevesta, ker imate dve nepreskrbljeni sestri, tri nedorasle brate in bolnega očeta. Da sem samo jaz med vami in vašo srečo.

Želela sem vam vedno najsrečnejšega življenja in rada, dási težko, sem odstopila in pustila prosto pot. Če bi jaz ne bila storila, storili bi bili vi, saj ste bili že itak izostali.

Doktor je gledal v tla, kakor bi se zato, kar mu pripoveduje,

nič ne brigal in ne slišal, kar dekcle govori. Ko pa je končala, pogledal jo je ognjeno in dejal :

— Je li to vse? In oni častnik? Dovolite, je to oni list? Da, ista pisava — govoril je sam seboj, list ogledovaje, — samo na levo je obrnjena, a njegova, je prav gotovo njegova.

Vera je šla par korakov naprej in zopet nazaj, da bi Zlatič med tem prebral list.

Ko se je vrnila k njemu, ji reče :

— Nate, Vera, tu berite, kar se je meni pisalo!

Že pri prvih vrstah všel ji je iz prsi glasen : oh. Prejela se je za glavo ter pogledala doktorja.

On pa je stal tam molčé ter jo opazoval.

— No, tu se pa moj poročevalec ni lagal, kaj? — je rekel z bridkim nasmehom.

— Gospod doktor — dejala je glasno — vi niste vredni, da se še mudim pri vas!

Hotela je oditi, a on jo je ljubezniveje pridržal, izraz na njegovem lici postal je milejši, ko je rekel :

— Govorite vendar, razjasnite mi stvar!

— Govorila bodem, a ne da se opravičujem, ampak le, da izveste resnico.

Moj bratanec, častnik pri 79. pešpolku, je bil pred nekim časom ljubimec moje prijateljice Nade. Prišel je v naše mesto in ko je Nada, ki ga je že skoraj zabila, to zvedela, pridivjala je k meni in me prosila, naj govorim jaz ž njim in naj mu povem, da ni taka, za kakoršno jo on sodi. Očital jej je namreč, da je koketa, da se ji dvorenje dopada in take reči. Moj bratanec jo je prej res ljubil in pustil bi bil radi nje vojaščino, a spoznal je, da bi ž njo ne imel miru in sreče, ter jej je vrnil liste. Obljubila sem Nadi, da bodem govorila ž njim in da ne bode vedel noben človek zato. Nekega dne, ko sem vedela, da vas ne bo k nam, bil je z nami pri večerji. Ko so šli moji stariši že v hišo, ostala sem ž njim na vrtu ter mu pripovedovala o Nadi. Lehkomišljena je res, ali tega je kriva njena mladost, njen veseli temperament, a udana ti je, sem mu rekla. On pa je le odmajeval z glavo ter mi ugovarjal, da se Nada nikdar ne spreobrne, da sem jaz drugačna, angelj, in da bode doktor Zlatič srečen.

— Dovolj, Vera, dovolj! prosil je doktor.

— No, ali Vam je sedaj zadosti jasno? prašala je Vera še vedno prav resno. — Čudim se, kako ste mogli verjeti takemu obrekovanju, to me res žali!

— Vera, ko bi tudi ne bil verjel prej — a potem tvoja odpoved, ni li kazala dovolj?

— Da, to je dotičnik dobro premislil, ko je zaroto snul proti nama, in vi še ne veste, kdo je?

— Vem, to je Méden in sreča njegova, da ga ni tu, dobro bi mu ne bilo gotovo, a ne uteče mi vsekako ne.

— Pustite osveto, doktor, saj ga je osoda sama kaznovala, se za naju dovolj maščevala, ker ga je sklenila, kakor mi pravi Nada, s pravo Ksantipo, s katero je nima urice mirne, urice prijetne!

— Da, odpuščam mu radi tebe, Vera, a zakrivila je veliko tudi Nada sè svojim divjanjem.

— Pusti Nado; ona je bila kriva, a ona je tudi zadostila. Ona je provzročila, da sva zdaj tukaj, ker me je ona prosila in vlekla sinoči v čitalnico, ker jaz bi ne bila šla.

— Je že zopet zaljubljena?

— Ji že prejde, sedaj pa povej, kaj je in kaj ni tu v mojem listu resničnega.

— Meden pozna moje domače razmere, ve, da mi ne bo oče dolgo živel; jaz sem sicer tudi večkrat mislil na prihodnjost svoje družine, a rekel nisem njemu in nikomur nikdar nič. Za bogato nevesto mi je pa on skrbel in silil v me, češ, če se že mislim ženiti, naj se radi bogastva.

— Kakor se je on.

— Tako nekako — odgovori on.

— Jaz se le čudim, da si mogla verjeti brezimenemu listu; ne, pa saj sem tudi jaz verjel, ker je bilo vse tako verjetno, posebno, ko mi je došla še tvoja odpoved.

— Kaj je neki imel z nama oni nesrečnež? vprašala je Vera.

— Ne samo z nama, Vera; on je eden onih ljudi, ki neradi vidijo srečno človeštvo; à propos, čul sem, da si se v tem času posvetila umetnosti.

— Da, vse svoje sile sem ji posvetila, da bi le zabila svojo nesrečno ljubezen in — tebe! Kam si pa ti navezal ta čas svoje srce, komu ga posvetil?

— Vinu — odgovoril je on ter upognil glavo v svesti si, koliko slabši je bil zdaj on od nje.

— In sedaj? vpraša ga Vera.

— Sedaj sem ves tvoj, Vera.

— Se li odrečeš svojemu mamilu?

— Odrečem, a odreci se tudi ti, tvoje srce moram polniti le jaz.

— Rada — vzklikne Vera ter mu poda obe roki, katere je on krepko stisnil. — — — — —

In Nada? Ljubila je še kakih petkrat potem ter vselej pribezala k Veri Zlatičevaj ter tožila, kako ljubi kakor ni še nikdar poprej in kako mora obupati, ker se ji ljubezen ne vrača.

Moja ljubezen . . .

Tako neizmerno velika,
da srce v razmerju z njo
ne imelo bi v prsih prostora
in povsod bi mu bilo tesno.

Jedino v vsemiru kot zvezda
bi gibal se njega udar,
a predaleč bi bil od malika,
ta — njemu posvečen oltar . . .

Márica II.

Brez boja.

Pevest. Ruski spisal J. Potapenko. Prevel V etušekov.

I.

Volonski se je vrnil iz urada kakor po navadi ves spehan in srdit. Vrgel je listnico jako nedelikatno na divan in takoj potem mehanski slekel sinjo novo suknjo ter nadel drugo sivo, že precej ponošeno in okorno. Potem je obstal pred mizo in vidno naporno mislil. Vedel je dobro, da ga danes nekaj čaka, no nikakor se ni mogel domisliti, kaj bi to prav za prav bilo. Nekomu je nekaj obečal, in to ga je razburjalo.

»Hm!...« je premišljeval, gotovo se nikoli ne domislim, ker mi nič v glavi ne ostane. Ali Mornev, ta gotovo ve, kajti on pomni vse na svetu. Njegova glava je drugače ustvarjena.

Toda Morneva ni bilo v sobi. Morda je spal? Njegova postelja se je skrivala za alkovo s temnorujavo, volneno draperijo, kakoršne se obično nahajajo v meblirvanih sobah. Volonski je pogledal tja. Postelja je bila prazna. Pogledal je tudi na svojo postelj, stoječo za trikotnim okriljem, katero je, kar je že davno uvidel, strašno kazilo občo podobo njiju velike, svetle sobe. Morneva tudi tu ni bilo.

»Najbrže je v delavnici!« je rekel Volonski. — »Ubogi Ivan Petrovič, kako težavno mu gre izpod rok!«

In otvoril je duri v delavnico.